

**Mitä tiedekustantajan pitäisi tietää
sopimuksista ja oikeuksista ?**

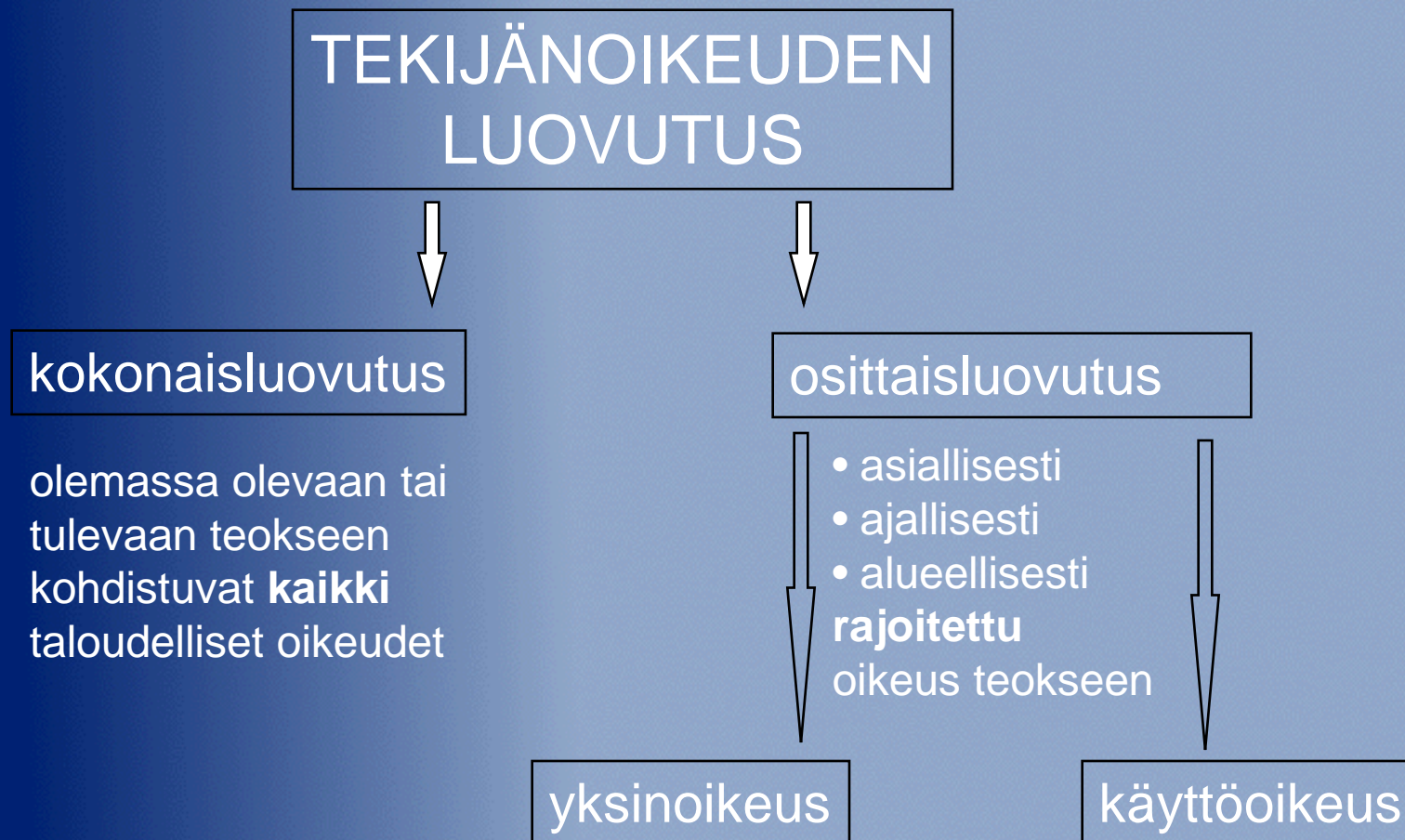
**Suomen tiedekustantajien liitto
24.9.2010**

**Jukka-Pekka Timonen
KOPIOSTO**

Tekijänoikeus

- syntyy henkilölle
- siirtyy kustantajalle vain sopimuksella
- sopimukselle ei määrämuotovaatimusta
- voidaan myydä, ostaa, luovuttaa osina tai kaikki kerralla
- siirrettävissä edelleen ja muutettavissa vain, jos sopimuksessa tästä nimenomainen maininta
- sopimukset paperille
- ei erikoistermejä jos olet epävarma, mieluummin selvää suomea

Oikeuksien luovuttaminen

Tekijänoikeuden siirtäminen

Tekijänoikeus voidaan luovuttaa kokonaan tai osittain.

- teoskappaleen luovutukseen ei sisälly tekijänoikeuden luovutus.

Luovutuksen laajuutta rajoittaa

- kielto *muunnella* teosta ilman tekijän suostumusta
- kielto luovuttaa oikeutta *eteenpäin* ilman erillistä suostumusta

KANSALLINEN KOHTELU

- Suomen lain mukainen suoja ulkomaiselle aineistolle
- suomalainen aineisto suojattu muissa sopimusvaltioissa

COPYRIGHT-MERKINTÄ

- ©
- tekijänoikeuden haltija
- ensimmäinen julkaisuvuosi
- merkintä ei luo oikeutta

SUOJATTU AINEISTO

- teos
- valokuva
- teoksen esitys
- äänitalenne
- audiovisuaalinen tallenne
- radio- tai televisiolähetys
- tietokanta, luettelo yms. työ

VAPAA AINEISTO

- ei riittävän omaperäinen
- suoja-aika päättynyt
- lait ja asetukset
- viranomaisen päätökset ja lausumat
- muun julkisen elimen päätökset ja lausumat

OIKEUDENHALTIJAT

- tekijät
- valokuvaajat
- esittävät taiteilijat
- äänitetuottajat
- audiovisuaalisen tallenteen tuottajat
- radio- ja televisioyritykset
- tietokantojen, luetteloiden yms. valmistajat

TEKIJÄ

- luonnollinen henkilö
- luonut teoksen

TEOS

- kirjallinen tai taiteellinen
- omaperäinen ja itsenäinen
- myös teoksen osa suojattu

TEKIJÄNOIKEUSSUOJA

- alkaa luomishetkestä
- ei rekisteröintiä

TEKIJÄNOIKEUDEN SUOJA-AIKA

- tekijän elinaika ja
- 70 vuotta tekijän kuolinvuodesta
- koskee suomalaisia ja Euroopan talousalueelta peräisin olevia teoksia
- muiden teosten yleinen suoja-aika 50 vuotta tekijän kuolinvuodesta

TEOKSIA

- kirjallinen teos
- suullinen teos
- sävellysteos
- näyttämöteos
- elokuvateos
- valokuvateos
- kuvataideteos

TEOKSIA

- rakennus
- taidekäsityön tuote
- taideteollisuustuote
- tietokoneohjelma
- muu

TEKIJÄNOIKEUS EI SUOJAA

- ideaa
- juonta
- tietoa
- periaatetta
- käsitettä
- logiikkaa
- yms.

TEOKSIA OVAT MYÖS

- kokoomateos
- yhteisteos
- yhteenliitetty teos
- käännös
- muunnelma

KOKOOMATEOS

- teoksia yhdistämällä luotu uusi teos
- tekijänoikeus kokoomateoksen tekijällä
- alkuperäisten teosten tekijöiden oikeudet säilyvät

YHTEISTEOS

- useamman henkilön yhdessä luoma teos
- osuudet eivät itsenäisiä teoksia
- tekijänoikeus tekijöillä yhteisesti

YHTEENLIITETTY TEOS

- tekijät luovat oman osuutensa itsenäisesti esim.
 - ooppera
 - operetti
 - kuvitettu kirja

KÄÄNNÖS JA MUUNNELMA

- alkuperäisen tekijän oikeudet
- kääntäjän ja muuntelijan oikeudet

TEKIJÄNOIKEUS

TALOUDELLISET
OIKEUDET

MORAALISET
OIKEUDET

VALMISTAA
KAPPALETTA

SAATTA
YLEISÖN
SAATAVIIN

ISYYSOIKEUS

RESPEKTI
OIKEUS

LEVITYS
YLEISÖLLE

JULKINEN
ESITYS

JULKINEN
NÄYTTÄMINEN

VÄLITYS

TEKIJÄN OIKEUDET

- taloudelliset
- moraaliset

TALOUDELLISET OIKEUDET

- teoskappaleiden valmistaminen
- yleisön saataviin saattaminen

TEOSKAPPALEEN VALMISTAMINEN

- siirtäminen laitteeseen, jolla teos voidaan toisintaa
- kopioiminen
- muu valmistustapa

SAATTAMINEN YLEISÖN SAATAVIIN

- teoskappaleiden levittäminen
- julkinen esittäminen
- julkinen näyttäminen
- välittäminen

TEOSKAPPALEIDEN LEVITTÄMINEN

- tarjoaminen
 - ostettavaksi
 - vuokrattavaksi
 - lainattavaksi
 - vaihdettavaksi
- muu levitystapa

JULKINEN NÄYTTÄMINEN

- taidenäyttely
- näytteillepano liikkeen ikkunassa
- yms.

JULKISTAMINEN

- saattaminen luvallisesti yleisön saataviin

JULKAISEMINEN

- kappaleiden saattaminen levitykseen tekijän suostumuksella

MORAALISET OIKEUDET

- isyysoikeus
- respektioikeus
(kunnioittamisoikeus)

ISYYSOIKEUS

- tekijän nimi mainittava teosta käytettäessä
- hyvän tavan mukaisesti

RESPEKTIOIKEUS

- (KUNNIOITTAMISOIKEUS)
- teosta ei saa muuttaa eikä käyttää tekijää halventavasti

TEKIJÄN YKSINOIKEUDEN RAJOITUKSET

- **sopimuslisenssi**
- **pakkolisenssi**
- **täysi rajoitus**

KÄYTTÖ RAJOITUSSÄÄNNÖKSEN NOJALLA

- lähdemaininta
- teosta ei saa muuttaa enemmän kuin sallittu käyttö edellyttää
- moraaliset oikeudet

YKSITYINEN KÄYTTÖ

- julkistetusta teoksesta
- muutama kappale
- yksityinen piiri
- ei koske konekielistä tietokoneohjelmaa

KOPIOTA EI SAA KÄYTTÄÄ

- muuhun tarkoitukseen esim.
 - antaa ulkopuoliselle
 - vuokrata
 - lainata
 - myydä
 - esittää julkisesti

SITEERAUS- ELI LAINAUSOIKEUS

- julkistetusta teoksesta
- hyvän tavan mukaisesti
- tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa
- ei edellytä tekijän lupaa

KUVASITAATTI

- tekstiin liittyen kuvia julkistetusta taideteoksesta
- arvostelevaan tai tieteelliseen esitykseen korvauksetta
- opetuksessa käytettävään kokoomateokseen korvausta vastaan
- koskee myös valokuvateoksia ja muita valokuvia

LEVITYSOIKEUDEN RAUKEAMINEN

- tekijän suostumuksella myyty tai pysyvästi luovutettu teos
- vapaa edelleen myyminen
- ei koske vuokraamista tai vastaavaa oikeustointia
- ei koske elokuvateoksen tai tietokoneohjelman lainaamista

LAINAAMINEN YLEISÖLLE

- elokuvan ja tietokoneohjelman lainaus luvanvaraista
- muiden teosten lainaamisesta korvausoikeus
- yleiset kirjastot ja tutkimus- ja opetuskirjastot vapautettu korvausvelvollisuudesta

VAPAA LEHDISTÖKÄYTTÖ

- toisesta lehdestä, ellei jälkipainantakieltoa
- kirjoitus uskonnollisesta, poliittisesta tai taloudellisesta päivänkysymyksestä
- kuva julkistetusta taideteoksesta päiväntapahtumaa selostettaessa

OPETUKSESSA KÄYTETTÄVÄT KOKOOMATEOKSET

- vähäisiä osia kirjallisesta tai sävellysteoksesta
- viisi vuotta kulunut julkaisusta
- tekstiin liittyen kuva taideteoksesta
- tekijällä oikeus korvaukseen

ASIAKIRJAJULKISUUS JA OIKEUDENHOITO

- tieto yleisestä asiakirjasta
- oikeudenhoido
- yleinen turvallisuus
- ei lupaa, ei korvausta

LUPA TEOKSEN KÄYTTÄMISEEN

- tekijältä
- tekijän oikeudenomistajalta
- tekijää edustavalta järjestöltä
- lain nojalla, kun pakkolisenssi tai oikeuden täysrajoitus